

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ МОРЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Код РНПД 008434

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Фінансовий менеджмент

FINANCIAL MANAGEMENT

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

тип дисципліни: обов'язкова

мова викладання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування», “15” 08 2022 року. – 23 с.

Розробник: Приходько Н.В., доцент кафедри фінансів, канд. екон. наук.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» узгоджено з гарантом освітньої програми:

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» д.е.н., професор Георгій РОГОВ

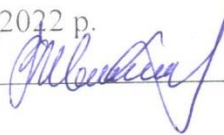
Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» розглянуто на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

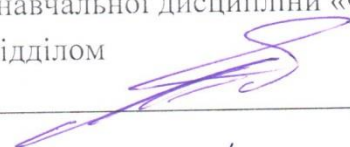
Завідувач кафедри д.е.н., професор Георгій РОГОВ

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» розглянуто Навчально-методичною комісією Факультету економіки моря

Протокол № 1 від «26» 08 2022 р.

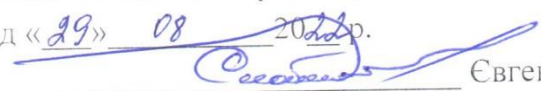
Голова к.е.н., доцент Вячеслав ІВАТА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 7 від «29» 08 2022 р.

Голова НМР НУК Євген ТРУШЛЯКОВ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	7
4. Очікувані результати навчання.....	7
5. Програма навчальної дисципліни.....	8
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	16
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	16
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	18
9. Засоби навчання.....	19
10. Рекомендовані джерела інформації.....	19
Додаток А	

ВСТУП

Анотація

Складність сучасного етапу розвитку економіки полягає в тому, що в країні ще не створені сприятливі умови для ефективного формування капіталу, його раціонального застосування. Тому наукові дослідження процесів утворення і функціонування капіталу дозволяють визначити економічну роль капіталу підприємницьких структур у стратегії і тактиці розвитку народного господарства України. В умовах перехідної економіки управління різноманітними аспектами діяльності підприємства неможливе без вирішення фінансових проблем. Аналіз доцільності вибору способу розв'язання завдання, прийняття остаточного управлінського рішення в оцінці напрямків використання фінансових ресурсів потребує спеціальних знань, що одержали назву «Фінансовий менеджмент».

Ключові слова: фінанси, капітал, кредит, грошові кошти, грошові потоки, баланс, чистий прибуток, грошові фонди, оборотний капітал, вартість капіталу, інфляція, лізинг.

Abstract

The complexity of the current stage in the development of the economy lies in the fact that the country has not yet created favorable conditions for the efficient formation of capital, its rational use. Therefore, scientific research of the processes of formation and functioning of capital allows us to determine the economic role of capital of business structures in the strategy and tactics of the development of the national economy of Ukraine. In a transition economy, management of a variety of aspects of the enterprise is impossible without solving financial problems. The analysis of the appropriateness of choosing a method for solving a problem, the adoption of a final management decision in assessing the directions of the use of financial resources requires special knowledge, known as «Financial Management».

Key words: finances, capital, credit, cash, cash flows, balance, net profit, cash, working capital, working capital, inflation, leasing.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	<u>Галузь знань</u> 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна	
Модулів - 1			
змістових модулів - 2		Рік підготовки	
		5-й	5-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	<u>Спеціальність:</u> 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» <u>Освітня програма:</u> «Фінанси, банківська справа та страхування»	Семестр	
		9-й	9-й
		Лекції	
		15 год.	6
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Практичні, семінарські	
		30 год.	12
Загальна кількість годин - 120		Самостійна робота	
		75 год	102
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3; самостійної роботи студента - 5	Освітній рівень: другий (магістерський)	Індивідуальні завдання:	
		–	–
		Вид контролю: Екзамен	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з управління фінансами підприємств.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є вивчення теоретичних та організаційних основ фінансового менеджменту; набуття знань і практичних навичок з управління грошовими потоками, інвестиціями, фінансовими ризиками, управління формуванням і використанням активів і капіталу, управління прибутком підприємства, антикризового фінансового управління

В результаті вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» студенти повинні оволодіти загальними і фаховими компетентностями.

Загальні компетентності:

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність і функції фінансового менеджменту;
- організацію фінансового менеджменту на підприємстві;
- стратегію і тактику фінансового менеджменту на підприємстві;
- організаційне та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту;
- сутність і види грошових потоків підприємства;
- інструментарій управління грошовими потоками;
- методичний інструментарій оцінювання вартості грошей у часі та його застосування у фінансових розрахунках;
- організацію та інструментарій управління прибутком;
- сутність капіталу підприємства та його структуру;
- форми функціонування капіталу та їхні характеристики;
- інструментарій управління інвестиціями на підприємстві;
- сучасні концепції управління ризиками;
- методи нейтралізації фінансових ризиків;
- методи аналізу фінансових звітів;
- сутність і методи антикризового фінансового управління;
- моделі прогнозування банкрутства підприємства.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є дисципліни: «Гроші та кредит», «Фінанси підприємств», «Бухгалтерський облік», «Податкова система», «Фінансовий аналіз», «Фінансовий ринок», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», «Інвестування».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту.

ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студент зможе:

- оперувати базовими категоріями фінансового менеджменту з урахуванням останніх наукових досягнень та тенденцій розвитку;
- формувати політику управління оборотними та необоротними активами суб'єктів підприємництва з використанням сучасних науково-методичних підходів;
- визначати оптимальні джерела фінансування суб'єктів підприємництва за критеріями їх доступності та мінімальної вартості;
- використовувати певний набір методів та форм оцінювання вартості бізнесу із застосуванням різних підходів до проведення такого оцінювання;
- використовувати бюджетування для підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства;
- контролювати ефективність антикризового фінансового управління;
- формувати політику управління фінансовими ризиками суб'єктів підприємництва з використанням сучасних інструментів нейтралізації фінансових ризиків.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студент зможе:

- оперувати базовими категоріями фінансового менеджменту з урахуванням останніх наукових досягнень та тенденцій розвитку;

- формувати політику управління оборотними та необоротними активами суб'єктів підприємництва з використанням сучасних науково-методичних підходів;
- визначати оптимальні джерела фінансування суб'єктів підприємництва за критеріями їх доступності та мінімальної вартості;
- використовувати певний набір методів та форм оцінювання вартості бізнесу із застосуванням різних підходів до проведення такого оцінювання;
- використовувати бюджетування для підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства;
- контролювати ефективність антикризового фінансового управління;
- формувати політику управління фінансовими ризиками суб'єктів підприємництва з використанням сучасних інструментів нейтралізації фінансових ризиків.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи фінансового менеджменту та управління окремими ланками фінансових відносин на підприємстві

Тема 1.1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту [16, с. 6-22], [17, с. 9-39], [18, с. 6-16], [19, с. 6-15]

Поняття фінансового менеджменту підприємств. Місце фінансового менеджменту в загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового менеджменту.

Головна мета, завдання фінансового менеджменту. Система функцій фінансового менеджменту. Основні функції фінансового менеджменту як керуючої системи та особливої функціональної системи управління підприємством.

Тема 1.2. Системи забезпечення фінансового менеджменту [16, с. 22-36], [17, с. 40-59], [18, с. 17-28], [19, с. 15-23]

Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.

Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Методологічні принципи формування системи організаційного забезпечення управління фінансами суб'єктів господарювання.

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Методологічні принципи формування системи інформаційного забезпечення управління фінансами суб'єктів господарювання. Система основних показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, що формується із зовнішніх та внутрішніх джерел.

Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості. Основні форми фінансового аналізу залежно від цілей. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового аналізу. Склад систем фінансового аналізу, оснований на різних методах його проведення в підприємстві.

Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового планування. Характеристика систем перспективного, поточного та оперативного планування фінансової діяльності підприємства. Зміст основних фінансових планів підприємства - плану доходів і витрат з операційної діяльності; плану надходження і використання грошових коштів; балансового плану тощо. Система бюджетів підприємства, методи та порядок їх розроблення.

Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність та особливості. Основні види внутрішнього фінансового контролю.

Методологічні принципи та етапи побудови системи внутрішнього фінансового контролю. Концепція фінансового контролінгу, її зміст. Основні функції фінансового контролінгу підприємства.

Тема 1.3. Управління грошовими потоками [16, с. 72-97], [17, с. 62-90], [18, с. 29-49], [19, с. 33-48]

Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Показники і методи аналізу грошових потоків підприємства. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.

Поняття оптимізації грошових потоків підприємства. Основні напрями оптимізації грошових потоків - збалансування обсягів, синхронізація окремих видів у часі. Характеристика дефіцитного та надлишкового грошових потоків підприємства.

Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види. Методи планування надходження та витрат грошових коштів по окремих напрямках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств у процесі розроблення плану надходження і витрачання грошових коштів. Система платіжних календарів підприємства, порядок їх розроблення та використання.

Тема 1.4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках [17, с. 92-117], [18, с. 50-60], [19, с. 23-33]

Вартість грошей у часі. Фактори, що впливають на вартість грошей у часі. Необхідність і значення вартості грошей у часі. Майбутня і теперішня вартість грошей: розрахунок майбутньої вартості грошей, нарахування простих і складних процентів; сутність теперішньої вартості грошей. Дисконтування. Ануїтет. Врахування інфляції в фінансових розрахунках.

Тема 1.5. Управління прибутком [16, с. 132-161], [17, с. 118-160], [18, с. 61-78], [19, с. 48-56]

Класифікація витрат підприємства. Змінні та постійні витрати. Прогнозування витрат. Методи калькулювання собівартості: повна та часткова калькуляції. Використання різних видів калькуляції для прийняття управлінських рішень. Головні цілі і задачі аналізу беззбитковості. Економічна сутність валової маржі. Методи розрахунку крапки беззбитковості: методи порівняння, метод маржинального доходу, графічний. Економічна сутність запасу фінансової міцності підприємства та способи його розрахунку.

Використання інструментів фінансового менеджменту для планування прибутку підприємства. Ефект операційного важеля як показник ступеню підприємницького ризику. Фінансовий леверідж (ефект фінансового важеля). Аналіз чутливості фінансових результатів до зміни ціни і структури витрат. Політика максимізації прибутку. Сутність і задачі розподілу прибутку. Фактори, що впливають на розподіл прибутку.

Аналіз використання прибутку. Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи. Фактори, що обумовлюють вибір типу дивідендної політики.

Тема 1.6. Управління активами [16, с. 37-71], [17, с. 163-230], [18, с. 79-112], [19, с. 56-86]

Сутність та завдання управління активами підприємства. Особливості управління формуванням активів на різних етапах розвитку підприємства. Основні принципи формування операційних активів підприємства. Структурно-логічна схема процесу управління формуванням операційних активів підприємства. Методи визначення потреби в загальному обсязі операційних активів підприємства.

Основні етапи процесу управління використанням операційних активів підприємства. Система основних показників для аналізу продуктивності, оборотності та рентабельності операційних активів. Найважливіші фактори рівня ефективності використання операційних активів та методи їх дослідження. Система цільових показників ефективності використання операційних активів, порядок їх розроблення.

Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства. Основні етапи процесу управління оборотними активами. Показники та методи аналізу оборотних активів підприємства, послідовність його здійснення. Політика формування оборотних активів підприємства; фактори, що обумовлюють її тип.

Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу запасів підприємства. Методи оптимізації розміру основних груп поточних запасів. Основні системи фінансового контролю за рухом запасів.

Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу поточної дебіторської заборгованості підприємства. Кредитна політика підприємства та фактори, що обумовлюють її вибір. Методи визначення загальної суми

оборотного капіталу, що спрямовується у дебіторську заборгованість за товарним та споживчим кредитами, Формування системи кредитних умов і процедури інкасації поточної дебіторської заборгованості. Основні системи контролю за рухом та своєчасною інкасацією поточної дебіторської заборгованості.

Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу грошовій активів підприємства.

Управління фінансуванням оборотних активів підприємства Поняття чистого робочого капіталу. Показники та методи аналізу стану фінансування оборотних активів підприємства. Політика фінансування оборотних активів підприємства та фактори, що обумовлюють її вибір. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів.

Змістовий модуль 2. Основні аспекти фінансового менеджменту

Тема 2.1. Вартість і оптимізація структури капіталу [16, с. 98-131], [17, с. 231-290], [18, с. 113-135], [19, с. 87-98]

Сутність капіталу підприємства. Визначення вартості елементів капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Вартість джерел капіталу. Середньозважена вартість капіталу. Формування власного та позичкового капіталу підприємства. Дивідендна політика підприємства. Оптимізація структури капіталу за різними критеріями.

Тема 2.2. Управління інвестиціями [16, с. 162-188], [17, с. 291-345], [18, с. 136-157], [19, с. 98-114]

Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.

Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення. Види реальних інвестиційних проектів та вимоги до їх розроблення. Визначення вартості інвестиційного проекту. Показники і методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів. Формування програми реальних інвестицій підприємства.

Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення. Види основних фінансових інструментів інвестування та характеристика їх інвестиційних якостей. Моделі оцінювання вартості окремих фінансових інструментів інвестування. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів.

Тема 2.3. Управління фінансовими ризиками [16, с. 189-218], [17, с. 346-380], [18, с. 176-191], [19, с. 114-127]

Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств. Завдання управління фінансовими ризиками. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення.

Первісне оцінювання рівня фінансових ризиків. Методи оцінювання рівня вірогідності настання ризикової події та умови їх застосування. Оцінювання розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події. Оцінка можливостей зниження попередньо визначеного рівня фінансових ризиків.

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування. Методи запобігання ризикам, критерії їх вибору.

Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види та форми. Критерії передачі фінансових ризиків під зовнішній страховий захист. Основні умови страхування фінансових ризиків та їх відображення у договорі страхування.

Тема 2.4. Аналіз фінансових звітів [17, с. 382-417], [18, с. 192-208], [19, с. 127-142]

Види фінансових звітів та їх сутність. Зміст і завдання аналізу фінансової звітності. Методи аналізу фінансової звітності.

Показники, що характеризують майно та капітал підприємства. Показники ліквідності та платоспроможності і шляхи їх підвищення. Показники рентабельності і фінансової стійкості. Оцінка ринкової (ділової) активності суб'єктів господарювання. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 2.5. Внутріфірмове фінансове прогнозування та планування [16, с. 219-250], [17, с. 418-472], [18, с. 209-217], [19, с. 142-151]

Цілі та сутність фінансового прогнозування і планування. Види фінансових планів. Взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування як умови прийняття управління рішень. Методи визначення фінансових потреб: метод відсотків від товарообігу, метод балансу грошових надходжень. Сутність та задачі фінансового прогнозування. Головні етапи фінансового прогнозування. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових потреб підприємства.

Фінансовий план - основа управління фінансовими ресурсами підприємства. Головні етапи підготовки бюджету фірми. Методика розробки бюджету фірми.

Тема 2.6. Основи антикризового фінансового управління [16, с. 251-281], [17, с. 473-513], [18, с. 218-230], [19, с. 152-174]

Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.

Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання. Система методів та показників експрес-діагностики фінансової кризи. Основні зовнішні та внутрішні фактори, що обумовлюють виникнення фінансової кризи підприємства та генерують загрозу її подальшого поглиблення. Ідентифікація параметрів фінансової кризи при її настанні.

Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Реструктуризація заборгованості підприємства, її основні форми та умови здійснення. Реорганізація підприємств, її основні форми та фінансові умови здійснення.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ.	с.р.		л	практ.	с.р.
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи фінансового менеджменту та управління окремими ланками фінансових відносин на підприємстві								
Тема 1.1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	8	1	1	6	20	1	-	10
Тема 1.2. Системи забезпечення фінансового менеджменту	8	1	1	6			-	9
Тема 1.3. Управління грошовими потоками	9	1	2	6	20	1	2	8
Тема 1.4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	9	1	2	6			1	8
Тема 1.5. Управління прибутком	13	2	4	7	20	1	1	8
Тема 1.6. Управління активами	13	2	4	7			2	8
Разом за змістовим модулем 1	60	8	14	38	60	3	6	51
Змістовий модуль 2. Основні аспекти фінансового менеджменту								
Тема 2.1. Вартість і оптимізація структури капіталу	10	2	2	6	20	1	1	9
Тема 2.2. Управління інвестиціями	9	1	2	6			1	8
Тема 2.3. Управління фінансовими ризиками	9	1	2	6	20	1	1	8
Тема 2.4. Аналіз фінансових звітів	8	1	2	5			1	9
Тема 2.5. Внутрішнє фінансове прогнозування та планування	12	1	4	7	20	1	1	8
Тема 2.6. Основи антикризового фінансового управління	12	1	4	7			1	8
Разом за змістовим модулем 2	60	7	16	37	60	3	6	51
Усього годин	120	15	30	75	120	6	12	102
Разом за курсом	120	15	30	75	120	6	12	102

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д	з
1.1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	1	-
1.2	Системи забезпечення фінансового менеджменту	1	-
1.3	Управління грошовими потоками	2	2
1.4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	1
1.5	Управління прибутком	4	1
1.6	Управління активами	4	2
2.1	Вартість і оптимізація структури капіталу	2	1
2.2	Управління інвестиціями	2	1
2.3	Управління фінансовими ризиками	2	1
2.4	Аналіз фінансових звітів	2	1
2.5	Внутрішнє фінансове прогнозування та планування	4	1
2.6	Основи антикризового фінансового управління	4	1
	Разом	30	12

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 1 год./1 год. занять (2 години на 1 лекцію);
- підготовка до практичних занять – 1 год /1 год. занять;
- підготовка до екзамену – 30 год. на 1 захід.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів заочної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 1 год./1 год. занять (2 години на 1 лекцію);
- підготовка до практичних занять – 4 год /1 год. занять;
- підготовка до екзамену – 30 год. на 1 захід.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до лекцій	15	12
2	Підготовка до практичних	30	48
3	Підготовка домашньої контрольної роботи	–	12
4	Підготовка до екзамену	30	30
	Разом	75	102

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

- для всіх видів занять: робота з літературою, пояснення, дискусія, демонстрування;
- для лекційних занять: лекція, ілюстрування;
- для практичних та семінарських занять: практична робота, методи контролю і самоконтролю, фронтальне опитування, контрольні роботи, контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Засобами діагностики і методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- поточний модульний контроль (денна форма);
- контрольна робота (заочна форма);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки екзамену. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів до 90 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Кількість балів	Критерії оцінювання під час поточного контролю
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, практичне завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, практичне завдання виконано повністю і вчасно, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо)
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, містить математичні неузгодження. практичне завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, математичний апарат не використовується, практичне завдання виконано частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Студент не дає відповіді, практичне завдання не виконано

Поточний модульний контроль у формі тестування

% вірних відповідей	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10	0
бал	6	5	5	4	4	3	2	2	1	1	0

Критерії оцінювання контрольної роботи (заочна форма)

Контрольна робота складається з двох теоретичних питань та двох практичних завдань (задач). За кожне питання здобувач отримує максимально 5 балів.

Кількість балів	Критерії оцінювання контрольної роботи	
	Теоретичне питання	Практичне завдання (задача)
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.	Практичне завдання виконано правильно, без зауважень
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.	Практичне завдання виконано повністю, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо)
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.	Практичне завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.	Практичне завдання виконано частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Здобувач не дає відповіді.	Практичне завдання не виконано

Підсумковий контроль (екзамен)

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань та двох практичних завдань (задач). За кожне питання здобувач отримує максимально 10 балів.

Кількість балів	Критерії оцінювання на екзамені	
	Теоретичне питання	Практичне завдання (задача)
8-10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.	Практичне завдання виконано правильно, без зауважень
5-7	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.	Практичне завдання виконано повністю, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо)
3-4	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.	Практичне завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, використовується невірна термінологія.	Практичне завдання виконано частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Здобувач не дає відповіді.	Практичне завдання не виконано

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ1	Тема 1.1	Практичне заняття	5		
	Тема 1.2	Практичне заняття	5		
	Тема 1.3	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 1.4	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 1.5	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 1.6	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	ПМК	Тест	15		
ЗМ2	Тема 2.1	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 2.2	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 2.3	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 2.4	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 2.5	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	Тема 2.6	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	ПМК	Тест	15		
	КР			Контрольна робота	40
Підсумковий контроль		Екзамен	10	Екзамен	10
Сума балів			100		100

Заохочувальні бали:

стаття у фаховому виданні+ 20 балів;
участь у конференції (тези доповідей конференції).....+ 10 балів;

9. Засоби навчання

Навчальний процес потребує використання:

- мультимедіа, відео- і звуковідтворювальної, проєкційної апаратури (проєктори, екрани, смартдошки тощо);
- комп'ютерів, комп'ютерних систем та мереж;
- програмного забезпечення (для підтримки дистанційного навчання та ін.);
- власних мобільних пристроїв (смартфони, планшети, ноутбуки, тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації з дисципліни «Фінансовий менеджмент»

Основна література

Законодавчі та нормативні акти

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
3. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. №2597-VIII. Голос України від 20.04.2019. № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. Голос України від 04.12.2010, № 229-230. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. Голос України від 07.02.2018, № 229-25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. Голос України від 07.09.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Про обіг векселів в Україні: Закон України № 2374-III від 05.04.2001р. Урядовий кур'єр від 04.05.2001. № 78. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
8. Про фінансовий лізинг : Закон України № 1201-IX від 04.02.2021р. Урядовий кур'єр від 17.03.2021. № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20>
9. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 р. Голос України від 14.04.2006. № 69. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

10. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затв. наказом Міністерства економіки України від 19.01.06 № 14 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

11. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Затверджене постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016р. №351. *Офіційний вісник України* від 12.08.2016, № 61, стор. 128. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. *Офіційний вісник України* від 19.03.2013, № 19, стор. 97. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

13. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. *Офіційний вісник України* від 19.11.1999, № 44, стор. 229. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. *Офіційний вісник України* від 19.11.1999, № 44, стор. 236. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 8.10.1999 р. № 237. *Офіційний вісник України* від 12.11.1999, № 43, стор. 118. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Затверджене наказом Міністерства фінансів від 31.01.2000 р. № 20. *Офіційний вісник України* від 03.03.2000, № 7, стор. 92. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доход»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. *Офіційний вісник України* від 31.12.1999, № 50, стор. 442. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

18. Фінансовий менеджмент: підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук та ін. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/9657/3/Finansoviy_menedzment_2018_320.pdf

19. Фінансовий менеджмент: підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-

ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

20. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. /— Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A4%D0%9C-30.pdf>

21. Бігдан І.А., Лачкова Л.І., Лачкова В.М., Жилякова О.В. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник. Х.: ХДУХТ, 2017. 197 с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1864/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A4%D0%9C%20%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf>

Допоміжна

20. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Школьник І.О. та ін.; за заг. ред.Школьник І. О. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 368 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf;jsessionid=08FAD194BB4865E678EB387DF8DEC02E

21. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2015. 320с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13305/13/I_Zelisko_YFS_2_IS.pdf

22. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В., Абрамова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1O9MqpU9zLP7t9z_Qq8lsRwTQ0hUyHsRx/view

23. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко та ін. за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів “Магнолія 2006”, 2014. 334 с. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20992/1/finance%20menegment.pdf>

24. Gallagher T., Andrew J. Financial management: Principles and Practices. 2015. Available at: <https://books.google.mu/books?id=sSzpPWDSapoC&pg=PA94&dq=Liquidity+ratio&hl=en&sa=X&ved=0CBoQ6AEwAGoVChMI97mY7cfjyAIVitYUCh3aFAEC#v=onepage&q=Liquidity%20ratio&f=false>

25. Newton G. W., Liquerian R. Bankruptcy and insolvency taxation. Fourth edition. Hoboken, New Jersey John Wiley&Sons, Inc., 2012. 876 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=oxCCFxxFGfQC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbv_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Масовий відкритий онлайн-курс «Фінансовий менеджмент» на платформі Prometheus. URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/NAUKMA/101/2014_T2/about
2. Масовий відкритий онлайн-курс «Financial Management» на платформі Coursera. URL: <https://www.coursera.org/specializations/financial-management>
3. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <http://www.smida.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України - законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Державна служба статистики. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/>
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

Автор, к.е.н., доцент

Н.В. Приходько

**Питання для модульного контролю знань та екзамену
з дисципліни «Фінансовий менеджмент»**

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи фінансового менеджменту та управління окремими ланками фінансових відносин на підприємстві

1. Сутність, мета і задачі фінансового менеджменту.
2. Функції і механізм фінансового менеджменту.
3. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
4. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.
5. Розрахунок складних відсотків при одиничних платежах.
6. Розрахунок складних відсотків при аннуїтетах.
7. Нарахування складних відсотків декілька разів протягом року.
8. Сутність концепції оцінки вартості грошей у часі.
9. Врахування фактора інфляції в процесі управління фінансовою діяльністю підприємства.
10. Поняття грошових потоків підприємства та їх класифікація.
11. Управління грошовими потоками підприємства.
12. Планування грошових потоків підприємства.
13. Оптимізація грошових потоків підприємства.
14. Економічна сутність прибутку підприємства та його види.
15. Управління формуванням прибутку підприємства.
16. Управління розподілом прибутку підприємства.
17. Вплив методів калькулювання собівартості продукції на фінансовий результат діяльності підприємства.
18. Сутність валової маржі та її використання в аналізі беззбитковості підприємства.
19. Визначення порогу рентабельності методами порівняння, маржинального доходу та графічним.
20. Формування точки беззбитковості операційної діяльності підприємства.
21. Розрахунок ефекту операційного левериджу.
22. Дивідендна політика підприємства.
23. Економічна сутність активів підприємства та їх класифікація.
24. Управління оборотними активами підприємства.
25. Управління необоротними активами підприємства.
26. Управління запасами підприємства.
27. Управління дебіторською заборгованістю підприємства.
28. Управління грошовими активами підприємства.
29. Управління фінансуванням оборотних активів підприємства.
30. Амортизаційна політика підприємства.

Змістовий модуль 2. Основні аспекти фінансового менеджменту

1. Економічна сутність капіталу підприємства та його класифікація.
2. Управління власним капіталом підприємства.
3. Управління позиковим капіталом підприємства.
4. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу підприємства.
5. Економічна сутність та значення ефекту фінансового левериджу.
6. Прийоми управління кредиторською заборгованістю.
7. Управління емісією акцій підприємства.
8. Управління залученням банківського кредиту.
9. Управління короткостроковим фінансуванням підприємства.
10. Управління емісією облігацій підприємства.
11. Економічна сутність інвестицій підприємства та їх класифікація.
12. Політика управління інвестиціями підприємства.
13. Управління реальними інвестиціями підприємства.
14. Управління фінансовими інвестиціями підприємства.
15. Політика управління фінансовими ризиками підприємства.
16. Механізми нейтралізації фінансових ризиків підприємства.
17. Основні методи і прийоми аналізу фінансової звітності підприємства.
18. Системи показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства на базу даних фінансової звітності.
19. Планування бюджету фірми.
20. Стратегічне фінансове планування на підприємстві.
21. Поточне фінансове планування на підприємстві.
22. Складання прогностичного звіту про прибутки і збитки підприємства.
23. Складання бюджету руху грошових коштів на підприємстві.
24. Система фінансового контролінгу на підприємстві.
25. Сутність банкрутства підприємства та його види.
26. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.
27. Політика антикризового фінансового управління підприємством.
28. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства.
29. Сутність фінансової санації підприємства та її форми.
30. Фінансове забезпечення ліквідаційних процедур при банкрутстві підприємства.